

7. N. 7.

DISSERTATIO GRADUALIS
DE
GLORIA ANTIQ-
UITATIS GENTIS
TEMERE NON
CONTEMNENDA,
QUAM

*Consensu Amplissimi SENATUS Philosophici
In Regia Academia Aboënsi,
SUB PRÆSIDIO*

MAG. JOHANNIS
BILMARK,

HIST. & PHIL. PRACT. PROF. REG. & ORDIN.

*Nec non Facultatis Philosoph. b. t. DECANI,
Publico Examini subjecit*

Stipendiarius Regius

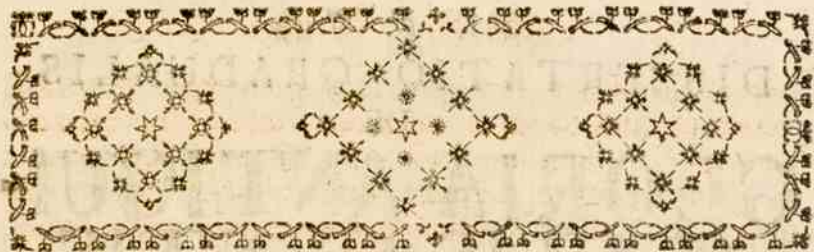
ANDREAS BJÖRKSTRÖM,

SMOLANDUS.

DIE VIII. Junii Anni MDCCLXVIII.

L. H. A. M. C.

ABOÆ Impress. JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

§. I.

Sicut virtus est *proprium hominis bonum*, uti scribit TACITUS; ita virtutis proprium est, ut pro ratione egregiorum factorum alios in venerationem, alios in admirationem, omnes vero, quotquot melioris sunt indolis, in sui amorem rapiat, ut de ejus cultoribus eximiam quandam opinionem, quam *Gloriam* nuncupamus, concipiant. Veram igitur gloriam considerare possumus, ut filiam, quæ constanti animo & candidæ virtuti, tamquam parentibus, suam debet originem. Si enim quis affabilis fuerit, liberalis, beneficus, generosus: si opes honeste colligat, non ut sibi soli easdem reserve, sed ut aliorum miseriam sublevet: si honores capescat, ut Patriæ suæ se devoveat: si potentia & auctoritate sua utatur partim ad reprimenda vitia, partim ad promovendos bene meritos: si proficuum industriæ suæ influxum omnes sentiant, pauci conspiciant: si paupertatem cum quadam dignitate, injurias & contumelias, sibi præter meritum illatas, patienter & absque vindictæ cupiditate ferat: si denique publicam salutem privatæ ita præferat, ut
suas

suas opes, suam requiem, suam vitam, immo, si necessitas postulaverit, ipsam existimationem illi confectet; vix quisquam erit, qui talem virum quovis honorum genere dignum non judicet. Removeamus autem ab actionibus, ceteroquin splendidissimis, probitatem; nec illæ amplius venerationem sed majorem minoremve contemptum merebuntur, atque per nimium strepitum alios forte aliquamdiu confundent, nunquam oblectabunt. Subigat Alexander Persas, quod eos sciret, libertati Græcorum continuas struere insidias, atque inter hos perpetuas alere inimicitias, hætenus non vituperandum ejus propositum: at dum famam operum tantum quærit, cives suos longinquo bello exhaurit, innoxias & ignotas gentes opprimit, amicos fidelissimos suæ iracundiæ immolat; ubique horrorem, nusquam sui amorem relinquit. Vidimus quomodo in singulis hominibus generetur vera gloria, nec alio pretio eandem sibi acquirit Natio quæcunque, quippe quæ est complexus civium. Pone enim gentem, quæ civitatem prudenter constitutam habet, cujus cives conjunctis viribus & consiliis salutem publicam promovent, quæ gens porro aliorum tranquillitatem non turbat, in subsidium vero, quod denegare contra humanitatem judicaret, vocata, tam in sago quam in toga fortitudinis ac justitiæ specimina dat luculentissima, profecto ceteri populi talem gentem, ut Numen quoddam Tutelare, suspicient, & laudes, quas forte despiceret, sponte sua ipsi tribuent. At si famam tantum extendere

cupiat, doleatque cum Pellæo Juvene, terrarum orbem suæ ambitioni vix suffecturum, & si immanitatis multa, humanitatis nulla relinquat vestigia; vera gloria hanc suam non alumnam, sed privignam, destituet, nec cum admiratione, sed cum execratione ubique nominabitur.

§. II.

Fert secum gloria gentis varia commoda, quæ contemni non possunt, nisi ab illis, qui nihil eximii putant, quod manibus palpari non possit. Gloria enim gentis emanat quasi ex hujus potentia, atque fulgidum ejus est indicium. Illius jubar aliarum gentium oculos ita perstringit, ut vicini ipsam suspiciant, & remotissimi populi fœdera cum ipsa desiderant; omnes amicitiam ejus ambiant; timeant contra in ipsius indignationem incidere. Amici, & quotquot horum augere numerum desiderant, ipsi bene cupiunt, & molimina ejus promoveant; contra ea inimici ejus invidiæ stimulos, quibus agitantur, ipsi obtundere coguntur, nec pravam voluntatem manifestare audent. Acquiritur autem gentis gloria duplici potissimum ratione, tum quod gens prudenter & circumspēcte de rebus quibuscunque decernat, justitiæ inter omnes promovendæ sit studiosissima, &, quidquid decretum est, fortiter & opportune exsequatur; tum etiam quod major pars civium eximiis meritis, vel in sago vel in toga, tam in scientiis quam in artibus utilissimis inclarescere studeat. Quo circa ta-

men

men observo, quod sicut solis major appareat diameter, dum prope horizontem ad occasum vergit, quam ubi prope zenith culminat; ita gloria gentis non solida semper est, dum sui rumorem latissime spargit. Consulas enim historiarum monumenta, & satis deprehendes, quod Republicæ Græcæ, Romana, aliæque, dum in laudibus consignandis magis, quam in actionibus momentosis occupati fuerunt cives, a culmine potentiæ jam desciverint, robur virilis ætatis amiserint, & effœtam senectam nimia ostentatione laudisque affectatione prodiderint.

§. III:

Sed hæc de gloria gentis in genere dicta sufficiant; propositi nostri memores de gloria antiquitatis nunc agemus, ejusque influxum in civitatem ostendere conabimur. Per gloriam antiquitatis illam intelligimus, quæ ex majorum illustribus factis derivatur. Quocirca statim observamus, quod sicut eorum non probamus institutum, qui *ναϊσιδομανας* vitio laborantes, portentosos imaginationis foetus protrudunt, quadrataque rotundis mutant, ut quidquid celebre uspiam fuerit, suæ patriæ, ingratis etiam omnibus Musis, vindicent, atque totum fere orbem angustis soli natalis limitibus comprehendant; ita quoque in defectu peccent, qui gloriæ majorum nullum statuunt pretium. Nam gloria gentis, quam intemerata commendat antiquitas, conservat apud exteros talem sui opinio-

nem, ut & amici constanter ipsi adhæreant, & inimici illam extimescant & offendere metuant. Sic arduum & periculi plenum videbatur opus, quod *DION*, Syracusanus, quinquaginta annorum imperium aggredi parva manu auderet. Quanto igitur magis ancipitem aleam censebunt inimici, illam aggredi gentem, quæ opinionem justitiæ & fortitudinis per plura sæcula conservavit? Immo cum natio quævis, cui omnis dominationis sensus nondum occalluit, antiqua privilegia & immunitates sibi partim revindictet, partim graviter tueatur, quomodo, quæso, gloriam antiquitatis negligeret, quæ & privilegium amoris & immunitatem a temerariis hostium insulibus non raro præstat, multa avertit damna, eademque in ipsa quasi herba exstingvit.

§. IV.

Quum itaque antiquitas, virtutibus & meritis probata, multum auctoritatis tam singulis personis, quam integris nationibus conciliet; haud mirum est, quod pleræque gentes, postquam initiorum suorum crepuscula sunt eluctatæ, de gloria antiquitatis suæ fuerint sollicitæ, eamque stabilitam voluerint. Unde tot de Patriæ excellentia & antiquitate exstiterunt certamina, quot penitus sopita nondum vidit ætas nostra. Sic inter alia memoriæ prodit *JUSTINUS*, quod de hac prærogativa cum Ægyptiis contenderint Scythæ, qui etjam argumenta ex cœli solique genio, nec non orbis origine desum-

desumpta, quibus utrinque pugnatum fuit, liberaliter exponit, tandemque hanc addit sententiam, *his igitur argumentis superatis Ægyptiis antiquiores semper Scythæ visi*. Similem fere contentionem de antiquitatis gloria inter Phryges & Ægyptios quondam fuisse, auctor est HERODOTUS. Aliæ rursus gentes, ut antiquitatis gloriam tuerentur, exemplum Atheniensium imitatæ jactitarunt, se non advenas, neque passim collectam colluviem populi esse, sed eodem innatas solo, quod incolunt, & quæ illis sedes, eandem quoque originem fuisse. Quidquid autem sit, non omni ratione causare caret ejusmodi de antiquitatis gloria contentio; nam nemo facile inficias iverit, quin vetus Patriæ claritudo nobilitatem nepotum augeat. Sic notum est, quod Barbari Romanos, ut Numina quædam honoraverint, quamdiu Majorum gloria nondum esset obsoleta, sed in masculæ posteritatis venis admodum micaret; qui autem deinceps in Gothorum aliorumque populorum contemtum inciderunt, dum turpi otio confenescere inciperent.

§. V.

Quoniam Gothorum opportuna nunc facta est mentio, de illis observo, quod ipsis nullus fere populus aut alia omnia minus, aut gloriam magis concupiverit; imprimis vero antiquitatis gloriam sartam tectamque servare operose studuerint. Quare etjam exteri fateri coguntur, nullam aliam gentem certiora altioraque antiquitatis suæ habere docu-

documenta. Immo TACITUS antiquitatem gentis nostræ probaturus, adferit Germanos, quorum nomine Svio-Gothos quoque comprehensos fuisse constat, indigenas minimeque aliarum gentium adventibus & hospitibus mixtos fuisse. Quam gloriam sequenti tempore veluti per traducem ad posteros propagatam fuisse constat, adeo ut hinc præcedentiam quandam Regno Svio-Gothico præ aliis Europæ imperiis vindicare multi sint annisi. Sic inter alios Archi-Episcopus Upsaliensis NICOLAUS RAGWALDI in gravi illa oratione, quam in Concilio Basiliensi habuit, postquam præcipua fata populorum ex Scandia egressorum, exposuisset, tandem exclamat: *Unde R. P. si recte hæc omnia, ut debent, pensentur, ubi nostro regno antiquius? Ubi fortius? Ubi nobiliter unquam etiam a quocunque Romano Monarcha subactum legimus?* Et paulo post: *cum ergo ista ita sint R. P. speramus judicabitis in ordine sedium nostrum regnum primum, & si non primum, tamen primo proximum sibi jure vindicare.* Sequenti & nostro etiam ævo, quum Martis Gothici filii essent occupati in Majorum gloria longe lateque cognita redintegrandæ, Palladis Svethicæ Alumni nullam prætermiserunt occasionem, qua natali solo suo monumenta antiquitatis præstantissima vindicarent. Frequentes igitur contentiones inter eruditos Svecos, Danos atque Germanos de antiquitate gentium, celebritate locorum & veterum coloniarum domiciliis graviter fuisse agitata constat. Non autem est, ut hanc antiquæ gloriæ præ-

prærogativam casu Gothis contigisse quis credat, tantam enim sui opinionem magnis & egregiis facinoribus compararunt & postmodum viriliter sustinuerunt. Jactum vero est ejus fundamentum potissimum ea tempestate, qua universum fere orbem victricibus armis peragrarunt, suoque sanguine nobilissimas quasvis domos erexerunt. Hinc Gloria Svecorum adeo effulsit, ut omnes ferme populi nomine Gothico salutari concupiverint. Cujus rei luculentum est argumentum, quod Imperator CAROLUS V. fateretur: *Quod universa Europæ nobilitas e Sueciæ & Gothiæ tractibus fuerit exorta. Ex qua etiam semet ortum summæ sibi laudi duceret.* De cetero in gloria antiquitatis gentis nostræ adferenda egregiam adeo operam collocarunt RUDBECKIUS, LUNDIUS, STIERNHJELMIUS, alique, ut ab invidis etiam applausum suis argumentis extorserint.

§. VI.

Quærat forte quispiam: quem usum civitati præstet commendata hætenus gloria antiquitatis gentis? Quum monumenta quævis tanto majori pretio affectionis digna censi soleant, quo prolixam magis sentiant canitiem, eoque sollicitius ferventur; ita antiqua gentis gloria ingenuis posteris partim adjumento est in virtutis cultura, partim incitamento, ne quid unquam suscipiant, quod dignitai Majorum foret adversum. Unde Poëta:

- - - Laudataque Virtus
Crescit & immensum gloria calcar habet.

B

Quid,

Quid, quæso, fuit, quod Romanos, in ancipitibus periculis constitutos, sustentavit, quam memoria gloriæ a Majoribus olim reportatæ, & quam cum dispendio etiam vitæ tueri deberent, nisi degeneres haberentur nepotes? Quî rursus factum, ut Carthaginenses, cladibus haud ita magnis acceptis, magis terrentur, quam Romani, quum Hannibal ante portas horum fulminaret? Certe quod avita illi facinora jactitare non possent: probe gnari, quod non tam suis, quam mercenariis, copiis gloriam rerum gestarum deberent. Ne vero quis dicat antiqua hæc esse & obsoleta exempla, agedum recentiora adducemus. Quam sæpe fortissimi Reges Nostri constitutas acies ad præclara facinora non aliis rationibus excitarunt, quam sola commemoratione avitæ virtutis, quæ tantum apud ipsas valuit, ut nihil amplius suis armis & gladiis invium putaverint.

§. VII.

Nostro, si quid est, judicio, valde probamus quadratos illos viros, qui nec blanda magnorum commodorum spe flecti, nec adversæ fortunæ procellis se in transversum rapi patiuntur, sed in eodem semper gradu consistunt, &, quum recte faciendo delectentur, rigidiores sunt, quam ut minis aliorum admodum moveantur. Similiter felices censemus respublicas adeo firmiter constitutas, ut hinc aliorum amorem continuo justitiæ studio sibi devinciant, illinc suam independentiam contra quævis

vis exterorum molimina graviter defendant. Enimvero aut vehementer fallor, aut nihil est, quod civitatem magis ferocem & jurium suorum tenaciorē reddit, quam gloria imprimis ab antiquitate derivata. Hæc enim quasi elater est, qui animos civium elevat ac corroborat, adeo ut talem gentem nemo unquam impune laceßere queat. Hinc Illustr. MONTESQUIEU: *On peut poser pour maxime, que dans chaque état le desir de la gloire croit avec la liberté des sujets & diminue avec elle. La gloire n'est jamais compagne de la servitude.* Ne hac de re dubites, consideres quascunque gentes, & deprehendes, quod gloriæ & independentiæ, quibus post pietatem nihil carius habere debet civitas, studium pari passu ambulaverit. Laudat igitur MONTESQUIEU Gentes septemtrionales, quod præ cæteris avitam gloriam mascule defenderint. Id quod imprimis valet de Scandianis, qui, ad exemplum Scytharum, ab alieno imperio aut intacti semper, aut invicti manserunt. Nec aliud expectare fas fuit; qui tanta gloria rerum gestarum inclaruerunt, ut aliarum gentium facta pro arbitrio libere consueverint.

§. VIII.

Denique sicut plantæ ex terræ gremio succum quidem nutritium hauriunt, sed quem radii solares, e longinquo venientes, elevant, & tenellas soli alumnas quasi effingunt; ita licet vera gloria propriis rebus gestis efflorescat, attamen inclyta Majorum fama

fama ingens illis est auctoramentum. Quod si quis igitur Majorum egregiis factis parum moveatur, nã is vel nihil egregii molietur, vel, si quando la-
certos moveat, impetuose magis quam prudenter
res suas aget. Similiter si gens quãdam antiqui-
tatis gloriam fusque deque habeat, cãteros quoque
gloriã stimulos sensim exuet, &, quantumvis jacta-
bunda videatur, ad occasum verget. Hãc enim indif-
ferentia satis prodit, quod natio virtutibus ac meri-
tis pretium non admodum magnum statuatur; sed
quod ipsa in se tota conversa, quicquid extra se
fiat, parum ad se pertinere putet. Bene igitur CL-
CERO: *ut levitatis est inanem aucupari rumorem, &
omnes umbras etiam falsæ gloriæ consecrari; sic levis
est animi lucem splendoremque fugientis, justam glo-
riam, quæ fructus est veræ virtutis honestissimus, repu-
diare.* Sed ulterius progredi non licet; verum cum
ex, alto portum prospicio, vela dissertationis meæ
contraho; satis felicem me judicans, si hoc quali-
cunque opere ad gloriam antiquitatis gentis no-
stræ vel confirmandam vel augendam aliquam
conferre potuerim symbolam.

S. D. G.

